

Her er du: [Forside](#) > [Publikasjoner](#) > [Andre publikasjoner](#) > [Kronikker](#) > [2012](#) > Da vintersildfisket ble forbudt – et 40 års minne

Da vintersildfisket ble forbudt – et 40 års minne

Kronikk i Fiskeribladet Fiskaren 13. januar 2012: Silda er nå på gytevandring sørover langs kysten, og vintersildfisket i 2012 er i gang. I Fiskeribladet Fiskaren kan vi lese om gode fangster og bra priser. Stemningen rundt vintersildfisket var en helt annen for 40 år siden.

Ingolf Røttingen, 25.01.2012

3. januar 1972 vedtok myndighetene totalforbud mot fangst av storsild. Vel en måned senere kom det forbud mot å fiske all kjønnsmoden atlanto-skandisk sild, det vil si storsild, vårsild og islandssild (dette var før benevnelsen norsk vårgytende sild hadde slått igjennom). Forbudet kom nok ikke helt som lyn fra klar himmel. Det var klart for alle at sildebestanden var blitt kraftig redusert de siste årene, og vintersildfisket året før ble betegnet som katastrofalt dårlig. Det ble bare fisket 7000 tonn, under en prosent av kvantumet som ble tatt 15 år tidligere.

Fikk minstemål på plass

Havforskerne hadde gitt ut en rapport som tilsa at gytebestanden for sild hadde minket fra 12 millioner tonn i 1950 til 2 millioner tonn i 1968. Gytebestanden var på veg mot enda lavere nivåer. ICES hadde gitt følgende råd i 1970 (og det kom ikke flere råd fra ICES før bestandssammenbruddet):

”Det vil øke framtidige muligheter i dette fisket dersom en reduserte beskatningstrykket på den umodne silda og unngår en ytterligere økning av beskatningsgraden på gytebestanden av norsk vårgytende sild”.

Norge, Island og Sovjet forhandlet direkte om reduksjoner i sildefisket. Sovjet og Island stoppet i praksis sitt fiske på denne bestanden i 1970, og det kom – omsider – på plass et minstemål på 25 cm. I 1972 forpliktet Norge seg til å stoppe vintersildfisket.

Pessimistisk skipper

I samråd med Havforskningsinstituttet foreslo Fiskeridirektøren at fem ringnotfartøyer skulle leies til et

forsøksfiske på ca. 1000 tonn sild vintersesongen 1972. Etter endt undersøkelse skulle skipperne skrive en rapport om situasjonen. Rapportene gir et interessant innblikk i hvordan fiskerne vurderte situasjonen for sildebestanden for 40 år siden.

M/S "Sjannøy" hadde Ona-Storbåen som leiteområde. Skipper Ole Garnes var pessimistisk:

"Vi har i vårt område ikke registrert noe som kan tilsi at det har vært forekomster av vintersild på feltene. Etter vår mening kan der, mens leitebåtene var ute, ikke ha kommet innstig av vintersild til feltene som er registrerbare. Vinteren 1971 var "Sjannøy" også hele tiden på sildefeltene, og det var vi som tok den siste fangsten den sesongen. Ved sammenligning av vårt fartøys registreringer under de tre siste vintersildsesonger må vår konklusjon bli at det nå ikke er noen stamme av vintersild igjen på disse feltene."

Ventet på fullmåne og nymåne

Rolf Holmen på M/S "Trænabanken (leiteområde Haugjela-Halten) konkluderte tilsvarende: "Vår menig er at det ikke har vært innsig av storsild i det hele tatt. Det har svært lite fugl å se også. Vi har kun sett noen få staurkval".

Heller ikke Petter Kristiansen på M/S "Rødving" (leiteområdet Skalmen-Vingleia) fant sild: "Dagene og ukene gikk. Vi trodde på fullmåne og nymåne, men nei, vi lette på alle plasser det er tatt sild de to siste årene, og det ble grundig lett både om dagen og etter at det ble mørkt. Min konklusjon til slutt er: Det er ikke vært så store forekomster av vintersild at det kunne bli noe fiske selv med en stor flåte. "

Drastiske tiltak må til

Knut Hamre på M/S "Krossfjord", som søkte i ytre område mellom Bøfølingen og Halten, reflekterer over hvilke tiltak som nå er nødvendige:

"Etter de inntrykk jeg sitter igjen med etter en slik leitesesong, er at jeg er overbevist om at det ikke er kommet inn drivverdige, for ikke å si registrerbare, forekomster av storsild vinteren 1972. Jeg hadde inntrykk av at garn-, line- og trålfiskerne, som drev på storsildfeltet i vinter, var av samme mening. Skal vi i vår tid få oppleve nevneverdig storsild ved kysten, må det drastiske tiltak til. Det er ikke nok med totalfredning av stor- og vårsild, men også totalfredning av småsild".

Fremdeles optimist

Steinar Kvalø på M/S "Viknabuen" (leiteområde Kya-Træna) er den mest optimistiske skipperen. Han er ikke sikker på at stammen av vintersild er helt borte:

"Undertegnede var på forhånd klar over at man gikk til et betydelig redusert storsildfiske, men at fisket skulle bli i den grad redusert, trodde jeg ikke på forhånd. Etter at forsøket er over, må jeg si at jeg fremdeles er optimist og tror ikke at sildebestanden er desimert i den grad som forsøkene ga uttrykk for. Men hvor silda har tatt vegen, skal jeg ikke gi meg ut på å spå noe om. Men jeg håper og tror at våre havforskere i samarbeid med andre interesserte lands forskere vil i være i stand til eventuelt å lokalisere den reduserte storsildstamme".

Alt håp var ikke ute

Den dystre situasjonen ble forsterket et par måneder senere under det årlige sildelarvetoktet langs norskekysten. Hvor en tidligere hadde registeret milliarder av sildelarver, ble det funnet minimalt med sildelarver. En kunne nå konkludere at det hadde vært minimalt med gyting vinteren 1972. Men alt håp var heldigvis ikke ute for sildebestanden. Høsten 1972 ble det funnet stimer av ungsild av 1969-årsklassen på Ingøydjupet. Denne silda ble registeret vinteren 1973 som førstegangsgytere ved Tromsøflaket på vandring til gytefelt utenfor Vesterålen og lengre sørover på kysten. Dermed var grunnlaget lagt for gjenoppbyggingen av bestanden av norsk vårgytende sild etter nullpunktet vinteren 1972. Disse sildeindividene av 1969-årsklassen, som heldigvis overlevde småsildfisket i Barentshavet, er sannsynligvis de mest verdifulle fiskene som noen gang har svømt i norske farvann.